

KTO JE KTO V INDIVIDUALIZUJÚCOM SA SVETE?

Who's who in the World. 10th edition 1991-1992 (Kto je kto vo svete. 10. vydanie 1991-1992). Wilmette, Macmillan 1990, 1218 s.

Vít'azstvo demokracie nad totalitarizmom v Európe je dôsledkom prenikavých sociokultúrnych zmien ľudského súžitia, ktoré posúvajú spoločnosť od kolektívnych foriem modernej masovej spoločnosti k novému individualizmu informačnej spoločnosti, v ktorej informatizácia, počítače a telematika zhodnocujú ľudskú osobnosť ako individuálny ekonomický zdroj spoločenského pohybu a ultimatívnu hodnotu a kritérium rozvoja kultúry. V individualizujúcom sa svete sa individualizuje aj poznanie a vzrastá význam informácií o individuálnych osobnostiach ako nositeľoch spoločenských zmien v dejinách súčasnosti. Význam osobného aspektu v aktuálnej historiografii zvyšuje epochálny dosah transformačných procesov, ktorými prechádza svet na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov. Osobné biografie sa stávajú nepostrádateľným informačným prameňom poznania udalostí, ktoré sa stali, pochopenia zmyslu udalostí, ktoré sa dejú, a predvídania udalostí, ktoré sa len stanú, ale potenciál ktorých je už prítomný v osobnostnej kultúre súčasníkov, ako sa sformovala počas ich doterajšej životnej dráhy.

Vysoká konjunktúra biografických encyklopédií na súčasnom knižnom trhu je dôsledkom individualizácie kultúry a spoločnosti na celom svete. Otázka Kto je kto? je kľúčom k zodpovedaniu vecných otázok významu a zmyslu zmien otriasajúcich stabilitou a pretvárajúcich podobu súčasného sveta. Trend vzrastu významu biografických informácií zachytilo ako jedno z prvých nakladateľstvo a informačná spoločnosť *Macmillan* v Spojených štátoch, ktoré tiež vytvorilo etalóny edičnej činnosti v danej oblasti.

10. vydanie *Marquis who's who in the World* je najnovšou publikáciou z radu biografických encyklopédií vydávaných týmto nakladateľstvom. Tradícia biografickej činnosti vydavateľstva *Macmillan* siaha do roku 1899, kedy vyšla prvá edícia biografických informácií *Who's who in America* a položila základy nového typu publikačnej činnosti, ktorá sa stala vzorom preberaným nakladateľstvami na celom svete. Biografické informácie o popredných osobnostiach politického, hospodárskeho, vedeckého a umeleckého života a z oblasti výchovy a školstva stali sa v dynamicky sa rozvíjajúcej modernej masovej spoločnosti nepostrádateľným zdrojom personálnych informácií potrebných v spoločenskom styku ľudí ako obsažné činitele sociálneho správania jednotlivcov a momenty úspešnosti ich duchovnej i praktickej komunikácie. Vydavateľstvo *Macmillan* pochopením tejto potreby vytvorilo nový štandard publikačnej činnosti anticipujúci individualizačný trend, ktorý v súčasnosti mení masovú spoločnosť na pluralizovanú "mozaikovou spoločnosť" (A. Toffler), v ktorej informácie o jednotlivcoch, ich osobných kvalitách a životných dráhach predstavujú kľúč k pochopeniu spoločenských zmien, jednotlivých udalostí v živote spoločnosti a mechanizmov integrácie spoločenských procesov, ktoré v nej prebiehajú. Nakladateľstvo *Macmillan* v súčasnosti vydáva v rade *Marquis who's who* viaceré účelovo profilované biografické publikácie: *Kto je kto v Amerike*, jej mutáciu pre potreby študujúcich stredných a vysokých škôl, *Geograficko-profesionálny index*, 9 historických zväzkov *Kto bol kto v Amerike*, *Kto je kto vo svete*, *Kto je kto na Východe*, *Kto je kto na Stredozápade*, *Kto je kto na Západe* a viaceré zväzky profesionálne orientovaných biografických slovníkov. Patrí k nim *Kto je kto medzi americkými ženami* a biografický prehľad mladých líderov vstupujúcich na politickú scénu v americkej spoločnosti.

10. vydanie *Marquisovho Kto je kto vo svete* sústreďuje okolo 29.000 biografických záznamov o osobnostiach z celého sveta, životná aktivita ktorých kulminuje v rokoch 1991-1992 a výsledky ktorej budú ovplyvňovať deväťdesiate roky ako obdobie, v ktorom sa budú ušastať nosné trendy spoločenských zmien vo svete ako dlhodobé smery vývoja ľudstva v treťom tisícročí – jeho megatrendy po roku 2000.

Reprezentatívna globálna biografía jednotlivcov, aktérov i hodnotiacich svedkov prelomových zmien vo svete vypovedá, prirodzene, nielen o nositeľoch týchto zmien, ale aj o obsahovej štruktúre dejinného posunu, ktorý prináša riešenie individuálnych i všeobecných problémov v živote jednotlivcov.

Riešenie individuálnych problémov ľudského života prebieha v environmentálnom kontexte národných spoločností, hospodárskych organizácií, politických strán, štátov a cirkví, ktoré podmieňujú ich životné rozhodnutia a činy. Na druhej strane je spoločenský život na regionálnej i globálnej úrovni viac ako hocikeď predtým závislý na životnej aktivite jednotlivcov. Víťazné napredovanie demokracie v dnešnom svete rúca bariéry, ktoré nastavali diktatúry najrôznejšieho druhu do cesty vzájomnej spolupráci a porozumeniu ľudí v minulosti.

Obsahové zameranie a edičná filozofia 10. vydania Marquisovej biografickej encyklopédie *Kto je kto vo svete* významne prispieva k úspešnému napredovaniu demokratických zmien vo svete jednoducho tým, že informuje svet o tom, kto je kto. Možno to nestačí na úspešnú konvergenciu konfliktných sociálno-politických síl vo svete, ale rozhodne to vyjasňuje predpoklady úspešného riešenia základných problémov globalizácie sveta tým, že informuje o jej konkrétnych účastníkoch. Globalizačné procesy, ktoré zjednocujú svet, v ktorom žijeme, majú zásluhou vedecko-technického rozvoja a informačnej individualizácie spoločnosti výrazne individualizovaný charakter – je to individualizácia sveta.

Marquisova biografická encyklopédia je spracovaná perfektnou metodikou. Výpovednosť konštrukcie jednotlivých osobných hesiel je overená dlhoročnou edičnou praxou. Osobitnú zmienku zasluhuje náročnosť i reprezentatívnosť požiadaviek výberu osobností zaradených do heslára a spoľahlivá metodika spracovania biografického záznamu s viacnásobnou kontrolou textu hesla vrátane jeho autorizácie rešeršovanou osobou. Tento mechanizmus zaručuje nielen jeho vecnú spoľahlivosť, ale aj vysokú aktuálnosť.

Zaradenie konkrétnych osobností do heslára Marquisových biografii *Who's who* je predovšetkým pozitívnym ocenením činnosti a výkonov rešeršovaných osobností v najširších sociokultúrnych súvislostiach. Súčasne je však aj celkom konkrétnym svedectvom o stave sveta a jeho problémoch v širokom spektre kultúrnej činnosti ľudstva v danom období, počnúc vedou, technikou, národným hospodárstvom, politikou, spôsobom života až po umenie, filozofiu a náboženstvo.

10. vydanie Marquisovho *Kto je kto vo svete* zaznamenáva problémy súčasného sveta optikou životných pomerov a činností jeho individuálnych obyvateľov, ako otvorenou sociálno-demografickou maticou súčasníkov, ktorá zahŕňa nielen revolucionárov a reformátorov, ale aj diktátorov, nielen vedcov, filozofov a náboženských činiteľov, ale aj priemyselníkov, obchodníkov, bankárov i vojakov.

Rôznosť ľudských osudov zachytených v ich biografiách je cennou dokumentáciou individuálnej historiografie ľudstva na počiatku deväťdesiatych rokov, v ktorých sa podľa futuristických úvah prognostikov rozhodne o ďalšom osude ľudstva a západnej kultúry v procese integrácie Európy práve okolo r.1992 vyriešením otázok európskej bezpečnosti a mierovej spolupráce národov západnej a východnej Európy.

Individuálne biografie sústredené v 10. edícii Marquisovho *Kto je kto vo svete* sú cenným svedectvom o tom, čo ľudia robia, ako rozmyšľajú, aké problémy riešia a po čom túžia. Zároveň sú aj podnetom k zamysleniu nad poslanstvom všeobecnej sociokultúrnej biografie ľudstva, ktoré dokázalo ukončiť studenú vojnu, zastaviť preteky v zbrojení, prekonať politické a ideologické rozdelenie Európy a začína projektovať a plánovať svoju budúcnosť ako sociálno-ekonomickú prosperitu spoločenského celku v záujme jeho individuálnych členov ako rozhodujúceho zdroja a ultimatívneho cieľa jeho rozvoja.

Juraj Suchý